

III. CONJUNCȚIA este partea de vorbire neflexibilă care leagă două propoziții (de același fel sau diferite) sau două părți de propoziție.

TIPURI DE CONJUNCȚII			
după alcătuire	simple	și, nici, dar, iar, însă, ci, ba, deci, că, să, căci, de, fie	
	compuse	ca să, încât să, cum că, fiindcă	
după rolul sintactic	coordonatoare	copulative	și, nici, și cu, ci și, cât și, dar și, nu numai, precum și
		disjunctive	sau, ori, fie, ba
		adversative	dar, iar, însă, ci, în schimb
		conclusive	deci, prin urmare, așadar, în concluzie
	subordonatoare	că, să, ca să, dacă, de, căci, deoarece, fiindcă, pentru că, pentru ca să, fără să, după cum, deși, măcar să, măcar de, încât.	

IV. VOCABULARUL este alcătuit din totalitatea cuvintelor dintr-o limbă.

Mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului

- derivarea
- compunerea

IV.1. DERIVAREA

- se formează cuvinte noi cu ajutorul **sufixelor** și **prefixelor**.

SUFIXELE - sunete sau grupuri de sunete adăugate la sfârșitul rădăcinii pentru a forma cuvinte noi.

PREFIXELE - sunete sau grupuri de sunete adăugate înaintea rădăcinii pentru a forma cuvinte noi.

DERIVAT PARASINTETIC cuvânt format în același timp și cu **sufix** și cu **prefix**: înflorire.

FLOARE - cuvântul de bază	
SUFIXE	PREFIXE
floricică	înflori
florar	înflorire
florăreasă	înflorit
flor = rădăcină	

SUFIXE	
lexicale creează cuvinte noi	diminutivale: -iță; -aș; -icică (copiliță, copilaș, floricică)
	augmentative: -oi; -andru (căsoi, copilandru)
gramaticale creează forme gramaticale	de timp: „se” - mai mult ca perfectul (fugise, auzise)
	de mod: participiu: „it” - fugit, auzit gerunziu: „ind” - fugind, auzind

OBS.

Pentru a analiza un cuvânt derivat trebuie să îl trecem la forma din dicționar:

- substantivul : nearticulat, singular (*frunză*)
- adjectivul: masculin, singular (*înfrunzit*)
- verbul : la infinitiv (*a înfrunzi*)

SERIE DERIVATIVĂ- cuvântul derivat are la bază alt cuvânt derivat:

florăreasă → florar (substantiv) + sufix -easă
↓
floare (substantiv) + sufix -ar

IV.2. COMPUNEREA este mijlocul de îmbogățire a vocabularului prin care se formează cuvinte noi, unind doi sau mai mulți termeni.

PROCEDEE DE COMPUNERE:

- alăturare: ca să, de la
- subordonare: gura-leului, floarea soarelui
- prescurtare: DEX; FC UNIREA; ROMGAZ

Cuvintele compuse sunt:

- substantive (primăvară)
- verbe (a prevesti)
- adjective (bunăcuviniță)
- pronume (dumnealui)
- numerale (treizeci)
- adverbe (altădată)
- prepoziții (dedesubt)

IV.3 FAMILIA LEXICALĂ cuprinde toate cuvintele obținute prin derivare, compunere sau alte mijloace de îmbogățire a vocabularului, de la un cuvânt de bază.

roșu, galben, violet, alb, albastru etc. - câmp lexical al culorilor.

CÂMPUL LEXICAL

- cuprinde toate cuvintele care se raportează la un domeniu
- este alcătuit din părți de vorbire de același fel
- cuprinde sinonimele cuvintelor din câmp și expresiile care conțin cuvintele.

SENSUL CUVINTELOR

sens propriu	de bază	picioar - membru inferior al corpului
	secundar	picioarul podului
sens figurat	Pe-un picior de plai.	

1. SINONIME

- sunt cuvinte cu **FORMĂ** diferită și **SENS** asemănător sau identic.

- Sinonimele se stabilesc în funcție de enunțurile în care apar:
Am nevoie de un **somn** bun pentru recuperare. (somn = relaxare)
Tata a prins un **somn** de 3 kg. (somn = pește)
- Sinonimele sunt aceeași parte de vorbire: curat, limpede, deslușit = adjective
- Sinonimele pot fi cuvinte sau expresii: a fugi = a o rupe la fugă;
a o lua la sănătoasa = a-și lua picioarele la spinare.

SINONIMELE se stabilesc doar în context.

După numărul de sensuri suprapuse, sinonimele sunt:

- **parțiale** = când nu toate sensurile se suprapun: *Mihai este iute la mânie. (nervos)*

Vlad este iute de picior. (rapid) Nu mănânc ardei iute. (pișcător)

- **totale** = când toate sensurile se suprapun: *cord = inimă; natriu = potasiu.*

Toate sinonimele unui cuvânt alcătuiesc o **serie sinonimică**.

cioban = păstor, oier, păcurar

ANTONIMELE

sunt aceeași parte de vorbire:

- substantive
- adjective
- prepoziții
- verbe
- adverbe
- conjuncții

2. ANTONIME

- sunt cuvinte cu înțeles opus și formă diferită.

3. OMONIME

- sunt cuvinte cu aceeași formă și înțeles total diferit.

4. OMOFONE

- cuvinte care se pronunță la fel, dar se scriu diferit: *ea - ia.*

5. OMOGRAFE - cuvinte care se scriu la fel, dar se pronunță diferit: *haină - hăină.*

OBS.

Două cuvinte pot fi OMONIME dacă se pronunță la fel, deci să fie OMOFONE.

6. CUVINTE POLISEMANTICE

- are două sau mai multe sensuri legate între ele.

OMONIME		
lexicale	omonime totale - au forme identice în vorbire: broască- broaște	sunt aceeași parte de vorbire: <i>portul</i> Constanța; <i>portul</i> popular
	omonime parțiale - cele două cuvinte nu au forme identice în vorbire: benzi - bande	
lexico-gramaticale	sunt părți de vorbire diferite (<i>dar</i> = conjuncție) (<i>dar</i> = substantiv)	Mergi la film, <i>dar</i> nu întârzii la antrenament! Doamnei profesoare i-am înmânat un <i>dar</i> din partea clasei.

OMONIME	CUVINTE POLISEMANTICE
Nava merge cu peste 80 de noduri .	M-am urcat în cireș pe nodurile trunchiului. nod = locul unde se ramifică crengile.
+ oricare dintre sensurile de la cuvintele polisemantice.	Iași este un nod feroviar important. nod = locul unde se întâlnesc mai multe linii de cale ferată.
	Încă nu a învățat să facă nod la șireturi. nod = locul unde se leagă șireturile.

7. PLEONASMUL

- este o greșală de exprimare care constă în folosirea alăturată a unor cuvinte sau construcții cu același înțeles.

8. PARONIMELE

- cuvinte cu formă asemănătoare și cu sens diferit.

Se pot diferenția prin:

- schimbând un sunet:

orar - oral

compliment - complement

- adăugând un sunet

simula - stimula

PLEONASMUL

lexical	când se alătură cuvinte cu același sens	<i>urcă sus</i> <i>coboară jos</i> <i>șoptește încet</i> <i>pereche de doi</i>
gramatical	când se alătură aceleași mărci gramaticale	<i>ouălele</i> (repetarea articolului hotărât "le")
lexico-gramatical	când se alătură cuvinte considerate instrumente gramaticale	<i>dar, însă</i>

V. FONETICA - SUNETE ȘI LITERE

Sunetele limbii române sunt:

- **vocale:** *a, ă, î, e, i, o, u.*

- **consoane:** *b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, ș, t, ț, v, w, x, z.*

- **semivocale:** *e, i, o, u* (sunt sunete ce nu pot forma singure silabe).

Diftong	Triftong	Hiat
grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală și o semivocală pronunțate în aceeași silabă.	grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală și două semivocale pronunțate în aceeași silabă.	grupul de două vocale alăturate pronunțate în silabe diferite.
Diftongul poate fi: - urcător (ascendent) format din: semivocală + vocală <i>toam-nă; școa-lă; ie-pu-re; plo-uă; ca-fea; cu-rea; cre-ion;</i> - coborător (descendent) format din: vocală + semivocală: <i>rai; câi-ne; mâi-ne; trei; co-pii; ta-blou; zeu; râu; cuib; pui.</i>	<i>cre-ioa-ne; du-ioa-să;</i> <i>le-oai-că; dor-meau;</i> <i>pri-veai; pu-teai, vu-iau.</i>	<i>a-er; re-al; ca-i-să; po-e-zi-e;</i> <i>sa-ni-e; vo-in-ță; i-de-e;</i> <i>a-le-e; fi-in-ță; ști-in-ță.</i>